

Піану.

Farnasli na Hercejsko.

Pulawy miały być dawno niedzielną robotniczą, który dali powstak
ni. Wskazuje się ona też "Krywa". Potem, gdy Pulawki tu przeby-
wał, narwał się "Pulawy" od mnogoni "Tas" Kładek. Do dziś jes-
nie, po rusku wzniesy wieś nazywają "Pulawy"; Tak mówi legenda.

Złotyuch danych miema. Mienkaniy są przewarimie ramoini.
Gospodarstwa są przewarimie od 10-20 morgów. Dwie rodziny są be-
solue. Są to robotnicy rolni.

4. Zagadnienia językowe, gramy. Językiem wyraznym jest Łemkowski.
Znac' dwiy wplyw języka polskiego (druwa, driad, kniaze, wóje i inne).
Dwiy wplyw racyna mić język ruski (ukraiński) rozróżniający się prze-
praw. Spotykane są mienkaniy (pak, kady) język wyrazny prawie
nie różni się od języka wyrażek Łemkowskich. Niektóre wyrazy po-
dawane w wyrażkach wynty żywi i wyrye: jak: "frok (ręk) becy
(wiece) ypu (ucy) bawryg (wzhlad) mparuka (trapika) naprua
(paruja) Mwie są, jenne jakie różnie ale uwarie pióray o nich nie wie.

5. Kultura materialna. Pulawianie starają się być samodzielnymi, tak
pod względem zdobywania żywności jak i ubrania, narzędzi białiny.
Kupują tylko sól, wazne rubier. Hodują najchętniej: krowy, owce, konie.
Uprawa pól jest prawie przymitywna. Wywaja pszega, brzozy i ma-
tyki. Do nawożenia wywaja spron obornika i szkieletnych nawozów
ale mierzajonalnie. Inwarimie są mało i to, albo wabi rabiera lub
dowu spłokuje. Zanem i sadzenie orar spnet jest taki jak i w in-
nych okolicach. Wionem prace racynają się, próno, spnet różnic.
Produkty trzymają w komorach i piwnicach, przewarimie mienkują
nie przechowywane. Specjalnych zabiegów, chroniących od psucie się nie
robią. Starają się trzymać produkty rybie i ciepło.

Jadłospis: śniadanie (obid): miś: kapusta kwicna zgotowana z fasolą
barsru, chleb, wainiaki (bandurki) lato: pucak z mlekiem, chleb
z mlekiem, pierogi zgotowane i pieczone z kapustą smażoną masłem.
Obiad (potudendok) zima: barsru, bandurki, kisielica, lato: zintycy
z chlebem, zaminka (orkisz zgotowana) krupy z mlekiem i chlebem.
kolacja: cały rok: Ławer (kartoflanka, mleko: chleb, barsru i ban-
durkami.

Wielu gospodarzy zajmuje się wienictwem, hodownictwem i bednar-
stwem, albo dla siebie albo dla sąsiadów, różnic trochę kosy-
karstwem i stolarstwem na własne potrzeby.

Stroj męski wziętemy jest muijski, u starożytk be kwarathi;
rodzinnym: karkub lub wapka, kosula i spodnie płócienne, choda-
ki, w zimie spodnie i kurtka (bunda) wełniane.

Stroj kobiet wziętemy: dwiuręta chustka, kobiety-chustka biała
specjalnie szyć wzięta t.w. "faretok" z wstążką, kosula cienka
wzniesana, gorset wzniesany w kwiaty na waruim tle, fartuch
(zapaska) przewarimie różnocy, spodnie (fartuch) fardowany wazny
obryty u dołu wstążkami lub koronkami; pokrorky i chliste, tle-
wiku lub inerty. Na codzień: kosula gruba, spodnie, chustka.

Zabudowanie są takie, że w jednym budynku krytym stoma, jest: wita mienkalua dwia i munijsra, niu, stajnia i stodola. Pracek obok stoi spirhler. Jest to mały budynek, stury jako komora lub wita mienkalua, mungolue w lewie. W dwoiej wicie jest wielki skus, prawie kwadratowe, wione z dwu rzęzi. Jest ono zabite na state. Szybli są małe. Borna wita ma mienelkie skus, najczęściej ter zabite na state. Naokoło dwoiej wity są grube deski - ławy, przybite do ścian. W kącie stoi nerskie łozie, nad niu ierdka z szurwem, w jednej z niu rzęzi do komory, obok srafka na murki, tyżnik z dromianami tyżkie ni, wiadro z wodą, rebry, pod oknem, trochę woku stoł, na ścianach są obrary nietych. Piec piekarski rajnuje w wata, rzęzi wity. W niu stoja "łady" skunje z ubraniami. W munijsrej wicie jest myple łozko jedo lub dwa, obrary na ścianach.

Styl budownictwa - łewkoński, tak chat jak i cerkwi i dromnicy. Cerkiew jest dromiana ale rzęzi z starem jest murosana, dromnica dromiana. W cerkwi obrary ubrawe są kwiatami. Chaty bez upiekreni. Krytori a chatach porostawia niu do rzyerzenia. Światy niu myje dwa lub trzy razy do roku (przed świętami) i wtedy robi niu generalne porozki. Poratue tylko poriernehornie. Myja niu do pasa co tygodnia. Nie kąpia niu nigdy. Bielone pióra, rzęzi, salicy nadko. Odwierij roducennej niu trępię, nigdy. Skunje myja miedostadnie. Wogole krytori jest rzęzi z przynusm niu z potrzeby, co widai dookoła na dwoiach rholużyh.

Wogole i kapliczki krytori nie dawno. Zarre na jakieś riterużę. Sta jako, niu moine niu doriedniec.

6. Kultura duchowa: niu, że umarty skrotce po śmierci muie niu poharai i warkodnie. Ze niu niu niu niu i rabobonami niu kryja, tak że niu moine niu w mił doriedniec.

Łobowoni jest mrosarime poriernehornie. Wiele ludzi niu chodri do cerkwi na naboricistwa. Często odmarianemu modlitwami jest "paris" obejmujacy modlitwy rymanie pner cerkiew, a znajdujace niu w kois-rerchach do modlenia.

Lekko chory łecy niu sam, ciężej chory szuka porady pnedoryst-hiem u machorow, nadko u lekarzy, do ktorych odioni niu reptyerimie. Chorych nadko dogladaję. Łostawiają ich samych w chacie (chyrj) i idę do roboty, mungolue w riepłej porie roku. To ter chory niu chęz łecie. Łarnia, ich łecie co i pnedtem, wazem dadę kupnia butel, lub troskę mięsa, lub mleka z masłem.

Z baianiami niu kryja, pięmi niu chęz ipierai. Wtydra niu. Cile ude niu, piogęy rborne pner dwoie rholue, tak baime jak i pięmi.

7. Kultura społeczna. Pocunia pochodzenia rodowego niu. Obok narwisk są pnerwika. Łostaty one nadawe pner raziador, od jakiej rchry charakter, mięmie, ratrudniemia ny ramitorawia, a mi-ktore są takie że niu wiadomo od czego pochodzą.

Podnie bardzo mięhetnie pnykaję dwoie do rholoty. Bardzo rzęzi dwoie miękaję z domu do rholoty. Podnie bardzo chętnie rygrywaję niu dwoimi ze rnythiem, niu łajze niu albo ię do rholoty, albo

mi daję czasu na odrobienie lekcyj. Pórnici rodzinie chcą
 walczyć dzień od nauki, albo na kilka tygodni, albo na state.
 Moralność religijna i matrymonialna jest naprawdę dobra. Moralność
 prawna przeważnie wrażliwa. Zbić tego nie jest wielkim złem.
 Życie rodzinne jest poprawne dopóki dzień są mate, gdy dorosły
 nastają kłótnie i majatek, lub na tle pracy.
 Życie społeczne stoi pod hasłem: dla nas wygłosto, my nikomu
 nie. Także od gromady są dają, wiele, ale dla gromady nie nie
 chcą dać ani roszczeni, lub pod przymusem.
 Podkreślenie jest "Nawa Dni Chrystu."

Karyko Dymitr Brankow
 nowar.

Powiat : S a n o k.

Gmina Zbiorowa: *Rymanów*

Miejscowość: *Łutawy*

KWESTJONARIUSZ
w sprawie badań środowiskowych.

1/.- Ludność :

a/ charakterystyka danej miejscowości pod względem narodowości /Rusini, Ukraińcy, Lemkowie i t.p./ oraz krótka historia jej powstania.

Mieszkają tu Lemkowie, oraz: polska rodzina rządcy dóbr, dworzanie polowaru i nauczyciel - Polak.

Historja powstania Łutaw ginie w mroźni. Na podstawie niektórych podań wiadomo, że do powstania wioski przyczynili się zbójcy przemijający na granicy. Wioska nosząca nazwę Frywe rozsiadła się wzdłuż potoku. Była królestwem i należała do dóbr szlacheckich. Dalej podaniem mówi, że w czasie gdy walczył tu Łutawski narwał wieś Łutawy, gdzie było tu dwóro Tar - Kładek na potoku, który narwał Łutawka. Ludność miejscowa do dziś tak nazywa: wieś - Łutawy i potok - Łutawka. Około roku 1840 Austrija sprzedała Łutawy jako wieś pańszczytną, składającą się z zagrodników, mieszkających blisko dworu stojącego z wiatku wsi, odrabiających więcej pańszczyzny i więcej danin płacących, oraz knieci, mieszkających na branicach wsi, herzbienicy, ramoiniejszych, mniej odrabiających pańszczyzny i mniej płacących danin. Wtedy kupili liwianowscy. Dalej właścicielami byli: Kłopotowscy, jacyś mormani z narwiśke menicy, bankier Hildebrand, Bank Krakowski i baronowie, który do dziś posiadają tu polowark znajdujący się na miejscu dawnego dworu i jego grunty, oraz lasy.

b/ Religja : / Rzym. kat., gr. kat., prawosławna i t.p. /

Ludność jest religii grecko - katolickiej.

Nyżetok stanowi: mawryciel, zaradca dóbr z rodziną oraz dwierawa folwarku, którzy są religii rymosk - katolickiej.

c/ Sposób gospodarki :

/sposób uprawy roli, urodzajność, użycie nawozów sztucznych, wielkość gospodarstw, przemysł domowy i t.p./

Sposób uprawy roli jest naogół nie postępowy. Polnicy tu-
tejsi, nie wytarajac dwierawey folwarku, gospodarują z roku
na rok, tak samo. Uprawiają ziemię tak samo jak ich ojc-
wie i dziadkowie. Są zbyt leniwi by zainteresować się poprawą
gospodarki rolnej, chociażby dowiedzieli się o tym, że można z ziemi
wydostać więcej plonów przy odpowiedniej gospodarce.

W jennim orze, przeważnie tylko pod ramiory ornie, trawce na to
z siomą durszami. Wstawiają na pola z koniem umię, gdy jest
dobra panna, to też traci on dursz z wój warkoci w rami orow-
nych deneros. Inojorka prawi nie jest wykorzystywane i prawi
wonycy spunerają ją do potoku.

Nawozy sztuczne są w wyciu, ale po najwięknej ^{wosi} stowarce w bar-
dzo małej ilości i nie umiejętnie.

Urodzajność jest naogół mała. Najwięcej plonują: owies i
ziemniaki. Premia, tyto, jermien i kapusta, zależnie od pogody.

Gospodarstwa są małe, średnich będzie około 1/4. Przeważnie to
gospodarstwo od 5 do 10 morg.

Przemysł domowy obrabi, a wanie brzygn, rovinat się ston-
macenie. Wyrabiają: kamienie ramiane, radziej młynskie, żarwa,
ary, samie, nerokie i długie topaty drewniane do nawom, ko-
białki o specjalnie sporządzonym szkieleci i wyplatane grubo-
mi wiatrami z gateri lenocymy. Prędko leu i konopie, sporadycznie
is chodaki.

2/ Życie społeczne i gospodarcze.

a/ organizacje gospodarcze / Kółka Rolnicze, Kooperatywy
czyka/ i udział w nich miejscowej ludności.

Żadnych organizacji społecznych tu niema, a...
i gospodarczych. Żadnych warsztatów fachowych rolni-
czych nie prenumerują.

Tę tylko dwa sklepy, sprzedające naftę, sól, gwoździe,
podkowy i drobiarzi.

b/ organizacje oświatowo społeczne / Czytelnie Proświty, Czytelnie
Kaczanowskiego, Wiedza szkoła i t.p./ i udział w nich miejscowej
ludności.

Organizacji oświatowych tu niema.

Kuciorami skhodzą się tylko nasami gospodarce do
sklepu Tarasa Antoniego na pogawędki.

3/ krótka charakterystyka ludności pod względem przekonań politycznych do Państwa Polskiego/

dem przekonani politycznych dzieli się na dwie dla siebie strony. Jeden, stary gospodarze, to Rusini nie mi maskroszile. "Tutejsi" Rusini. Tytuł jednak żywi jest mało i są oni zupełnie broni.

Drugi, to młodzi gospodarze i młodzi strójca prci. Wątraja się Lemkami - Ukraincami lub Ukraincami, a także Lemkami - Rusnakami i bardzo się tego trzymają. Wiektoży z nich, narządzący się Ukraincami, są dożyje uswiadomieni politycznie i mieliby odnowę się do Polaków, niezgodnie mierzyni. Sini są mychylui lub obojętni dla Polaków.

Do Państwa Polskiego ustosunkowani są obojętni lub wrogo, a to przeważnie ze względu na podatki. Wtują się z tem jednak. Powoli, ale bardzo powoli, pod wpływem okazy i ludności polskiej okalimej, daje się odnieć zmianę na lepsze. i to niezgodnie u mto. Stery przykorauej żywi w Polsce niepodległej. Przemierują: Komara "Lemka" "Nowa Zorja", "Kasa Beskyd", "Koryj Bras" razem 6 egzempl.

4/ Nazwiska glowniejszych przewodników pracy oświatowo - społeczno - gospodarczej.

W Lutawach dnia 27 lutego 1936 r.

Kapko Dymitr Bromistaw - mauer.
(pocpis/)

Ciężki długi konwionariusza + sprawa badania
Wrodzińska

1. W tutajszej wsi w rezydencji architektury jest
cerkiew. Jedna część cerkwi murosana, obecnie przebrze-
żona w latach przed wnieśieniem parafii w tym miejscu
polskiej kapłanie. Druga część muru ^{nawosa} dobudowana, drewnia-
na + kopana. Dawna wież kopana rzymsko katolicka, w latach
po parafii wzniesionych została ponownie na cokołach grecko
katolickich, w ówczesnym czasie w przejęciu ródni polskich,
takich, jak: Leszczyński, Hamerański, Pasławski, Kramiński,
Białas + obywatel rzymsko katol. na grecko kat.

Wyżej wymieniona cerkiew nie jest objęta opieką konserwatora
wrocławskiego.

2. Brak bogactw naturalnych.

3. Nie ma organizacji społeczeństwa osiedleńców.

4. Brak ośrodków kulturalnych.

5. Od stycznia 1929r. jest sklep cmentarny, ruski. Z okazji
mocy tego sklepu warte podkreślenia, że spart się w organizacji
ukraińskiego księstwa - podporządkowania go ukraińskiemu
kooperatywom we Lwowie.

6. Ludność nie ma pyta, prócz garety, Lwuko.
Jeden tylko ma własną bibliotekę, weteranaryjną + kilka
poradymni i najnowszymi dziełami. Od kilku tygodni są kolporto-
wane książki polskojęzyczne, ukraińskie. Czytelnia i bibliotek nie ma.

7. Wioś Berdrowa; jedzie się potokiem lub z brzoza
na brzoza. Brak mostów. Ponad 30 km od najbliższego
miasta powiatowego. 14 km od najbliższego powiatu

8. Pod względem turystycznym ^{wioski} miadaby wzdolki, gdyby
była z droga. W kilku miejscach, na porętku wsi są prądki
podobnie ~~podobnie~~ berrowe. Zainteresowania nie ma.

Kierownictwo
Publ. Szkoły Powr.
w Putawach.

Putawy, dnia 23 października
1936 r.

No

Putawy

105

Inspektoratu Szkolnego
w Krakowie.

Szkola tutajsza realizuje bukwar Łemkowski w trzech klasach. W klasie I. pisze pierwszą bukwarą; w kl. II. - Dzyra knusperka; w kl. III. Ciunanka gura mpseniou kowco. Klasa IV. ma stary podręcznik dla kl. II z roku 1929.

1). Część pierwsza bukwaru prasna z porządkiem metody podaniową, jest trudna do zastosowania. Dzieci posługują się książeczką dopiero od wyrazu "gou". Trudność w podręcznikach Łemkowskich - to znak "pi". Czasem w tych samych wyrazach jest "pi" lub "u" n.p. xuxou, xuxou.

2). Ludność tutajszej gosi mówi językiem Łemkowskim. Do nauki języka Łemkowskiego w szkole, ustosunkowuje się przeważnie objętnie lub przychylnie.

Poturek Walent
nauczycielka

Kierownictwo
Inst. Lek. Poznań
i Pielęgn. i

L: 11/88

Poznań, dnia 31 stycznia 1938 r.

Inspektorat Lekarski
i Naukowy

W sprawie biuram Teutowskiego na terenie
mie ma iadnej pkeji.

Podwarska Galeria
pachoycaid kici